

**BLAŽENÝ,
KOMU SA ODPUSTILA
NEPRÁVOSŤ**

*Verejné odprosenie za naše hriechy
proti daru ľudského života*

BLAŽENÝ, KOMU SA ODPUSTILA NEPRÁVOSŤ

*Verejné odprosenie za naše hriechy
proti daru ľudského života*

© Duchovná sekcia prípravného tímu Národného pochodu za život 2019

Recenzenti:

Doc. Róbert Lapko, Th.D., PhD.

Prof. ThDr. PaedDr. PhDr. Jozef Jurko, PhD.

PhDr. Mgr. Iva Mocáková

Jazyková korektúra: Mgr. Eva Petrovičová

Nihil obstat: Mons. prof. ThDr. Gabriel Ragan, PhD.

Imprimatur: Mons. Bernard Bober, košický arcibiskup, Košice, 28. 3. 2019, č. 276/19.

OBSAH

ÚVOD	4
ČLOVEK JE POSVÄTNÝ	6
TRAGÉDIA UMELÝCH POTRATOV	8
NAŠA SPOLUZODPOVEDNOSŤ	10
POTREBA POKÁNIA	12
SPOLOČNE	14
DOBRÁ PRÍPRAVA	16
KAJÚCNA TRYZNA – OBRAD	18

ÚVOD

Držite v rukách príručku, ktorá vám pomôže pri uskutočnení verejného odprosena za naše hriechy proti daru ľudského života, tzv. kajúcej tryzny.

Tento manuál vznikol pred tretím Národným pochodom za život, ktorý sa bude konať 22. septembra 2019 v Bratislave. Sme presvedčení, že ak máme čo najlepšie manifestovať radosť z daru každého ľudského života, **je dôležité, aby naše srdcia boli pred Bohom sväté a čisté.** „Kto smie vystúpiť na vrch Pánov, kto smie stáť na jeho mieste posvätnom? Ten, čo má ruky nevinné a srdce čisté...“ (Ž 24, 3-4).

Celé dejiny ľudstva sú poznačené krviprelieváním a donebavolajúcou nespravodlivosťou. Tragédie dvadsiateho storočia až podnes nezaostávajú za dávnejšími časmi a svätý Ján Pavol II. zhodnotil posledné desaťročia ľudstva ako „**sprisahanie proti životu**“ (EV 12). Popri neľudských režimoch a svetových vojnách sú to najmä nové formy útokov na najslabších členov spoločnosti. V našej krajine sa toto „sprisahanie“ skonkretizovalo na konci roka 1957, keď v Československu boli legalizované umelé potraty. Odvtedy uplynulo viac ako šesťdesiat rokov.

„A preto, že sa rozsudok nad zlými skutkami nevynáša rýchlo, srdce synov človeka sa plní odvahou páchať zlo“ (Kaz 8, 11). Zlo, ktorému sa nevzoprieme, naberá na sile a ničivosti. Za desaťročia potratovej praxe sa táto tragédia dotkla viac alebo menej každej rodiny.¹ **Abortus sa udomácnil nielen v legislatíve a medicínskej profesii, ale aj v mentalite spoločnosti.** Duchovné škody spôsobené týmito hriechmi proti životu sú nesmierne. Cirkev, ohlasovateľka Krista, ktorý dáva život v plnosti (porov. Jn 10, 10), na jednej strane neúnavne ponúka pramene odpustenia a uzdravenia, na druhej strane musí uznať, že jej členovia nesú podiel viny na tejto genocíde najslabších.

„Kajajte sa a verte evanjeliu“ (Mk 1, 15). Nestačí, aby Cirkev túto výzvu Ježiša Krista ohlasovala. Členovia Cirkvi majú ako prví túto výzvu aj uskutočňovať: **v pokore vyznávať „moja prevel'ká vina“²** a s vierou prijímať radosnú zvesť Ježiša o odpustení. Pokánie má zodpovedať veľkosti a povahe hriechov. Zločiny páchané na nenarodených deťoch:

- volajú do neba,
- vždy majú viacerých spolupáchateľov i viaceré obeť,
- pod vplyvom verejnej mienky sú bagatelizované,
- sú legitímne zvolenými autoritami schválené,
- mnohými členmi Cirkvi zostávajú neuznané, nevyznané a neodčinené.

1 Odhaduje sa, že od roku 1957 bolo na Slovensku vykonaných takmer 1,5 milióna chirurgických potratov (porov. www.stopgenocide.sk). Ak rodinu chápeme v širšom význame, t. j. ako spoločenstvo vetviace sa v priamej i bočnej línii, tak potom sa umelý potrat iste týka každej rodiny.

2 Slová z úkonu kajúcnosti v latinskej omšovej liturgii.

Verejné odprosienie, ktoré zodpovedá závažnosti hriechov proti daru ľudského života sa môže nazývať aj **kajúcna tryzna**. Slovo *tryzna* je odvodené od slova *tryzeň* – vnútorná bolesť duše. Prídavné meno *kajúcna* znamená, že ide o bolesť spojenú s úprimnou a hlbokou ľútosťou pred Bohom za preliatu krv nevinných nenarodených detí. Kajúcnou tryznou chceme vyjadriť, že bolesť Božieho srdca je aj našou bolesťou. Teda nie je to spomienková udalosť. Je to verejné a spoločné odprosienie ľudí dobrej vôle, ktorí uznávajú vlastnú zodpovednosť a prijímajú na seba zodpovednosť za hriechy, ktoré spáchali ich otcovia.³

Kajúcna tryzna má charakter odprosienia a zmierenia. Je výpoveďou, ktorú adresujeme našim bližným a zároveň Bohu – Stvoriteľovi. Okrem toho je to akt zástupnej modlitby, a to v dvojakom zmysle:

- autority sa modlia v mene spoločenstva,
- súčasníci odprosujú aj za hriechy minulých generácií.

Prax zástupnej modlitby nachádzame u mnohých postáv Biblie: u Abraháma, Mojžiša, Dávida, Samuela, Ezechiáša, Eliáša, Jeremiáša, Ezechiela, Daniela a iných, no nadovšetko u samotného Krista. „Skrze (zástupníctvo a autoritu) Krista, s Kristom a v Kristovi“⁴ máme všetci prístup k Otcovi.

Cieľom kajúcej tryzny je **uznať veľkosť našich vín** („*Lebo sme zhręšili a prestúpili zákon, keď sme odpadli od teba a hřešili vo všetkom*“; Dan 3, 29), **dokončiť pokánie** („*Ak uvidíš nahého, zaodej ho, a pred svojím bližným sa neskrývaj*“; Iz 58, 7) a **získať pokoj, radosť a požehnanie, ktoré udeľuje Boh** („*Vtedy ako zora vyrazí tvoje svetlo a rana sa ti rýchlo zahojí. Pred tebou pôjde tvoja spravodlivosť a Pánova sláva za tebou. Vtedy budeš volať a Pán ti odpovie, budeš kričať o pomoc a on ti odpovie: „Tu som. ... Tvoj národ znova postaví dávne rumoviská*“; Iz 58, 8-9.12).

3 Problematiku rozvinula Medzinárodná teologická komisia pred slávením Veľkého jubilea 2000 v dokumente *Pamäť a zmierenie: Cirkev a zlyhania minulosti*. Porov. INTERNATIONAL THEOLOGICAL COMMISSION. *Memory and reconciliation: The Church and the faults of the past*. [online]. [cit. 2019-02-11]. Dostupné na: <http://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/cti_documents/rc_con_cfaith_doc_20000307_memory-reconc-itc_en.html>.

4 Slová z tzv. doxológie v latinskej omšovej liturgii.

I. ČLOVEK JE POSVÄTNÝ

Vo svetle rozumu

Ludský život sa začína počatím, po splynutí jadier mužskej a ženskej pohlavnej bunky. Tak vzniká samostatný a jedinečný organizmus, riadený vnútorným plánom zapísaným v génoch. V tomto genetickom zápise sú ukryté mnohé danosti nového jedinca – pohlavie, krvná skupina, farba očí a vlasov, povaha atď. **Nový jedinec, splodený dvomi ľuďmi, môže byť len človekom a od momentu svojho vzniku je osobou.** Jeho ľudská prirodzenosť je základom jeho dôstojnosti a práv (bez ohľadu na jeho veľkosť, hmotnosť, vzhľad, sebauvedomenie, cítenie bolesti atď.). Ak by sa naša dôstojnosť opierala len o náš vzhľad a schopnosti, veľmi ľahko by sme o ňu mohli prísť (napr. havária nám „neľudsky“ zmení vzhľad, v spánku nemáme sebauvedomenie a pod.).

Človek je človekom od počatia po prirodzenú smrť. Tento fakt má ďalekosiahle dôsledky. Je to morálny princíp, ktorý diktuje, ako sa máme k človeku (či už k sebe, alebo k inému) správať. Hlboko si to uvedomoval aj **Hippokrates** z Kósu (460 – 380 pred Kr.). V jeho lekárskej prisaha preto nájdeme slová: „*Ani prosbami sa nedám prinútiť na podanie smrtiaceho lieku, ani sám nikdy na to nedám podnet. Nijakej žene nepodám prostriedok na vyhnutie plodu. Svoj život a svoje umenie vždy budem chrániť v čistote a udržím ich bez akejkoľvek viny. Sám neuskutočním rez u nijakého chorého, ktorého trápia kamene, ale odovzdám ho do rúk mužom skúseným v tomto odbore. Nech vkročím do akéhokolvek domu, vojdem tam len s úsilím pomôcť chorým a budem sa vyhýbať každému podozreniu z bezprávia alebo hocijakého ublíženia...*“

Vo svetle kresťanskej viery

Kresťanská teológia sa vyjadruje inak, ale hovorí to isté: „*Boh stvoril človeka na svoj obraz*“ (porov. Gn 1, 27). „*Telo človeka má účasť na dôstojnosti Božieho obrazu*“ (KKC 364). Stvorenie človeka je veľkolepým Božím dielom: „*Skôr, než som ťa utvoril v matkinom živote, poznal som ťa, skôr, než si vyšiel z lona, posvätil som ťa*“ (Jer 1, 5). „*Veď ty si stvoril moje útroby, utkal si ma v živote mojej matky. Chválim ťa, že si ma utvoril tak zázračne*“ (Ž 139, 15).

Boh dvíha svoj hlas, keď vidí, ako sa človek pre človeka stal hrozbou: „*Čo si to urobil? Hlas krvi tvojho brata hlasno volá zo zeme ku mne*“ (Gn 4, 10). „*Nezabiješ nevinného ani spravodlivého*“ (Ex 23, 7). Napriek tomu, že človek odmietol Božie požiadavky a nezastavil sa ani pred krviprelieváním, v Božích očiach neprestal byť vzácny. Boh vzal na seba ľudské telo a ponúka obeť vlastného života na záchranu hriešnikov. Na Kristovom kríži sa zjavuje veľkosť hriechu sveta (vražda

Spravodlivého) i veľkosť daru (sebaobetovanie Boha). Keď Cirkev ohlasuje záchranu každého človeka v Kristovom kríži, dôsledne apeluje na uznanie nesmiernej hodnoty každého človeka. „**Kristova krv zjavuje, aká veľká je Otcova láska, a zároveň ukazuje, aký cenný je v Božích očiach človek a akú veľkú hodnotu má jeho život... keď veriaci človek uvažuje nad drahou Kristovou krvou, znakom jeho obetovania sa z lásky (porov. Jn 13, 1), učí sa vnímať a ceníť takmer božskú dôstojnosť každej osoby**“ (EV 25).

Od počatia

Túto božskú dôstojnosť človeka treba pripísať už nenarodeným deťom, a to od momentu počatia: „*Ludský život treba absolútne rešpektovať a chrániť už od chvíle počatia. Ludskej bytosti už od prvej chvíle jej jestvovania treba priznať práva osoby, medzi ktorými je nedotknuteľné právo každej nevinnej bytosti na život*“ (KKC 2270).

„*Keďže sa s embryom má už od počatia zaobchádzať ako s osobou, treba ho chrániť v jeho neporušiteľnosti, liečiť ho a uzdraviť, pokiaľ je to možné, ako každú inú ľudskú bytosť*“ (KKC 2275).

Rozum a kresťanská viera sú zajedno. Nielenže si neodporujú, ale navzájom sa dopĺňajú. Rukolapne to vysvetľuje stanovisko Ekvádorskej federácie gynekológov a pôrodníkov: „*Veda nás učí, že ľudský život sa začína v momente počatia. Ak aj náboženstvo považuje tento fakt za pravdivý, neznamená to ešte, že tým prestane byť striktné vedeckou pravdou a zmení sa na náboženský názor. Ten, kto popiera, že ľudský život sa začína počatím, nie je v spore s náboženstvom, ale s vedou. Ak niekto popiera túto istotu biológie, neznamená to, že má nedostatočnú vieru, ale skôr že mu chýbajú najzákladnejšie vedomosti o ľudskej genetike, teda čosi, čo je známe i obyčajným ľuďom.*“⁵

* * *

1. Prečo veľa ľudí odmieta uznať nenarodeným deťom právo na život?
2. Dokážem spolu so žalmistom žasnúť nad zázrakom života?
3. Stojím na strane ochrany života od počatia hrdo, alebo skôr neisto?

5 Porov. ECUADORIAN FEDERATION OF SOCIETIES OF GYNECOLOGY AND OBSTETRICS: *The 15 Conclusions of the Workshop on the Prevention of Abortion* [online]. News, 17. júna 2008 [cit. 2019-03-08]. Dostupné na: <<https://www.lifesitenews.com/news/the-15-conclusions-of-the-workshop-on-the-prevention-of-abortion>>.

II. TRAGÉDIA UMELÝCH POTRATOV

Svetová vojna proti najslabším

Umelý potrat je najčastejšou príčinou úmrtia. Podľa Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) každý deň vo svete takto zomrie okolo 125 000 nenarodených detí, ročne je to až 50 miliónov umelých potratov.⁶ Podľa štatistiky z roku 2017 na Slovensku podstúpilo umelý potrat 7496 žien.⁷

Často počujeme upokojujúce hlasy, že počet umelých potratov klesá. Treba si však uvedomiť, že štatistiky ani zďaleka neodrážajú realitu. Zo svedectiev zdravotníkov vieme, že lekársky úkon potratu sa môže bez ťažkostí štatisticky vykázať ako iný gynekologický výkon či ako čistenie maternice po spontánnom potrate. Okrem toho treba brať do úvahy nevyčísliteľný počet umelých potratov vplyvom hormonálnej antikoncepcie (pôsobí abortívne tým, že ovplyvňuje pohyblivosť vajíčkovodov a oslabuje výstelku maternice a tak bráni zahniezdzeniu embrya) a núdzovej antikoncepcie (tzv. *tabletky po*; na Slovensku sa ročne predá niekoľko desiatok tisíc balení.). V centrách umelého oplodnenia sa „vyprodukovujú“ a neskôr zničia desaťtisíce ľudských embryí.

Morálna závažnosť

Umelý potrat sa zvykne nazývať aj „interrupcia“ alebo „umelé prerušenie tehotenstva“. Latinský názov je *abortus*. Všetky tieto výrazy sú značne nejasné, zahmlievajúce podstatu úkonu. Zamlčujú základnú pravdu, že je to úmyselné zabitie nevinné ľudskej bytosti, **vražda nenarodeného dieťaťa**. Závažnosť tohto skutku je výnimočná z viacerých dôvodov⁸:

- Svojou brutalitou – vykonáva sa doslova vysatím a zomletím zaživa, v iných prípadoch roztrhaním alebo otrávením chemikáliou alebo odsatím mozgu tesne pred dokončením pôrodu.

- Je to zabitie člena rodiny s priamou spoluúčasťou najbližších – dieťa vydávajú na zabitie vlastní rodičia; poväčšine ešte za to zaplatia. Samotná poprava sa vykonáva v maternici, teda na mieste, ktoré nesie vznešený prívlastok „najbezpečnejšie miesto na planéte“.

- Je namierený proti krehkému dieťaťu. Na rozdiel od nás je úplne nevinné. V porovnaní s ostatnými ľuďmi je najslabšie. Je celkom bezbranné – nevie sa brániť ani rukami, ani plačom. Zostáva mu len tzv. nemý výkrik.

Dieťa nie je jedinou obeťou umelých potratov. **Druhou obeťou je najmä**

⁶ Porov: <http://www.worldometers.info/abortions/>.

⁷ Porov. *Potraty v Slovenskej republike 2017* [online pdf dokument]. Národné centrum zdravotníckych informácií: Potraty v SR 2017 [cit. 2019-03-08]. Dostupné na: <<http://www.nczisk.sk/Documents/publikacie/2017/zs1807.pdf>>

⁸ Porov. aj EV 11.

matka. Umelý potrat je popretím materstva, ktoré je vpísané do ženského tela i duše. Tento skutok je skutočnou traumou pre ženské telo i psychiku a nesie so sebou vážne následky. Ide o tzv. popotratový syndróm, ktorý sa prejavuje mnohako a v rôznej intenzite (depresie, úzkosti, vzťahové problémy, sebaobviňovanie, sebanenávisť, poruchy spánku, samovraždy a iné.). Podrobne sa tomu venuje odborníčka Theresa Burkeová v knihe *Zakázaný žiaľ*.⁹

Znecitlivená spoločnosť

Tragédia umelých potratov je vlastne dvojaká:

- že sa vykonávajú;
- že sme si na to zvykli a v spoločnosti sa vytratilo odhodlanie zmeniť to.

Skutočnosť umelých potratov nevyvoláva v našom vnútri primeranú reakciu, necháva nás chladnými. Vieme si predstaviť, aké vnútorné rozrušenie by sa nás zmocnilo, keby nám oznámili, že nám vykradli byt alebo že nám zmizlo auto z parkoviska a pod. Výraz „umelý potrat“ s nami nelomcuje, hoci označuje omnoho závažnejšiu skutočnosť, ako je napr. krádež.

Preto je dôležité, **aby sme sa naučili žasnúť** nad vznešenosťou človeka, krásou materstva, darom dieťaťa a zároveň **aby sme sa vedeli zhroziť** nad krutosťou umelých potratov. Iba silné emócie úžasu a zhrozenia môžu spôsobiť naše prebudenie, t. j. uvedomenie si našej osobnej spoluzodpovednosti.

Úcta k nenarodeným deťom nás zaväzuje, aby sme hovorili jasnou rečou. Úmyselný potrat je vraždou nenarodeného dieťaťa. Druhý vatikánsky koncil neváhal pomenovať tento skutok ako „*ohavný zločin*“ (GS 51).

„*Poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí*“ (Jn 8, 32). Áno, poznanie reality abortu nás vyslobodzuje z osobnej i spoločenskej ľahostajnosti, vedie k zamysleniu, náprave a zmene.

* * *

1. Čo by sme mali viac zdôrazňovať, keď hovoríme o tragédii umelých potratov?
2. Prečo sa žena, napriek toľkým rizikám, rozhodne pre umelý potrat?
3. V akom stave je moja citlivosť, resp. necitlivosť na tragédiu umelých potratov?

9 Porov. BURKEOVÁ, T: *Zakázaný žiaľ*. Bratislava : Redemptoristi, 2016.

III. NAŠA SPOLUZODPOVEDNOSŤ

Boží apel a naše výhovorky

„Čo si to urobil? Hlas krvi tvojho brata hlasno volá zo zeme ku mne“ (Gn 4, 10). Boh berie Kaina na zodpovednosť. Otázku: *Čo si to urobil?* kladie Boh aj dnešnému človeku, „aby si uvedomil šírku a závažnosť útokov na život“ (EV 10). Krv nevinných, ktorým nespravodlivo ubližujeme, je silným hlasom, ktorý dolieha až k Bohu.

Na Božiu otázku neraz odpovedáme tak ako Kain – výhovorkou: „*Neviem. Či som ja strážcom svojho brata?*“ (Gn 4, 9). Alebo ako znalec zákona, ktorý sa vykrúca otázkou: „*A kto je môj blížny?*“ (Lk 10, 29). Ježiš mu nato vyrozprával podobenstvo o pocestnom, ktorý padol do rúk zbojníkov a stal sa testom pre okoloidúceho kňaza, levitu i Samaritána (porov. Lk 10, 30-36). Len Samaritán obstál. Dnes je to hlas tisícov nenarodených detí, ktoré boli potratené v našej krajine a ktoré sú pre nás veľkou skúškou našej civilizovanosti i kresťanskej identity.

Taktika mlčania

No výhovorky a odmietanie zodpovednosti majú aj dnes najrôznejšie podoby. Ako sa to deje? Sme pod vplyvom obhajcov potratov, ktorí zdôrazňujú, že umelý potrat je osobnou vecou ženy („*je to jej telo*“, „*ona sa musí rozhodnúť*“). Z toho pre nás vyplývajú dva dôsledky: 1. mňa sa to netýka („*je to vec ženy*“); 2. problém potratov netreba „otvárať“ („*aby sme ženám nejatrili rany*“). **Vzniká tak začarovaný kruh zhadzovania zodpovednosti a mlčania.** Mlčíme, lebo sa nás to netýka. Mlčíme, aby sme sa nedotkli. Ak sa aj vyjadrujeme o umelých potratoch, tak sa zdráhame použiť jasné pomenovanie, totiž že ide o vraždu nevinného dieťaťa. Bojíme sa, že také pomenovanie by neúnosne doľahlo na ženy, ktoré umelý potrat podstúpili. A bojíme sa ešte jedného (a preto si nechávame zadné dverka mlčania, resp. zahmlievania!): ak je umelý potrat naozaj vraždou nevinného dieťaťa, potom nemôžeme zostať chladnokrvne pasívni a prinajmenšom sa nám treba zamýšľať, ako by sme mohli zasiahnuť a pomôcť. A to nie sme ochotní...

Sociálny hriech

Je dôležité, aby sme vnímali nesmiernu šírku zodpovednosti a spletnosť súvislostí, lebo len tak pochopíme naliehavosť a komplexnosť odprosenia, ktoré chceme vykonať. Keď sv. Ján Pavol II. uvažuje o príčinách útokov na nenarodené deti, poukazuje na komplexné javy ako napr. „*štruktúra hriechu*“, „*kultúra smrti*“ alebo „*spisahanie proti životu*“, ktoré zasahujú nielen jednotlivcov a rodiny, ale aj celé národy a štáty (EV 12). Naozaj, **ženy síce podstupujú umelý potrat, ale poväčšine**

sú len málo vinné. Zabúdame pritom na omnoho väčších páchatel'ov, ktorí si často alibisticky umývajú ruky ako Pilát, vraviac: „*Ja nemám vinu na krvi tohto človeka. To je vaša vec!*“ (Jn 14, 24).

Kto všetko je teda spoluzodpovedný? Koho a čoho sa môže týkať odprosenie?

- Muži (manželia, partneri), ktorí pre svoju ľahostajnosť či sebeckosť neboli pre ženu oporou v tehotenstve.
- Lekári a zdravotníci, ktorí sa spreneverili svojmu poslaniu chrániť a liečiť každého človeka.
- Politici, ktorí zo zistných dôvodov, zo strachu alebo ľahostajnosti odopreli nenarodeným právnú ochranu.
- Voliči, ktorí nedbali na programový profil politických kandidátov.
- Mediálni pracovníci, ktorí vnášali do verejnej mienky hodnoty sebeckosť, neviazanosti, bezbožnosti, neúcty.
- Kňazi, ktorí zanedbali hlásanie pravdy o hodnote ľudského života, o zle potratu, antikoncepcie a umelého oplodnenia.
- Farské komunity, ktoré zostali nevšímavé voči ženám a rodinám v núdzi.
- Dospelí, ktorí boli deťom na pohoršenie a vystavovali ich neviazanej sexualizácii a pornografii.
- Príbuzní, kolegovia, známi, ktorí znevažovali alebo vysmievali ženy pre ich tehotenstvo.
- Členovia Cirkvi za osobnú pasivitu, mlčanie, nevšímavosť alebo neochotu zapojiť sa do diel ochrany života.
- Členovia Cirkvi za hriechy nevery, rozvodu, potratu... ktoré sú na pohoršenie spoločnosti.
- Manželia za nedodržanie sľubu daného pri sobášii, že budú prijímať deti ako Boží dar.
- Rodičia a starí rodičia, ktorí navádzali či nútili svoje deti a vnúčatá k umelému potratu alebo umelému oplodneniu.
- Majitelia lekární a farmaceuti, ktorí sa podieľali na výdaji prípravkov spôsobujúcich umelý potrat...

Okruh spoluvinníkov je zaiste širší. V týždňoch prípravy pred realizáciou kajúcej trizny, keď sa budete spoločne stretať, zdieľať a modliť, Boží Duch vám bude otvárať zrak srdca pre hlbšie poznanie ďalších príčin, vzťahov a následkov, ktoré súvisia s potratovou praxou.

* * *

1. Aké výhovorky najčastejšie používame zoči-voči nespravodlivosti okolo nás?
2. Čo to znamená, že keď hovoríme o potratoch, máme spájať pravdu s láskou?
3. Dokážem pomenovať svoju spoluzodpovednosť za tragédiu umelých potratov?

IV. POTREBA POKÁNIA

Cesta pokánia

Pokánie má tri fázy: uznanie, vyznanie a nárek

Uznanie je prijatie, že konkrétny čin a správanie v minulosti bolo zlé. Vyžaduje si to pokoru srdca a odvahu pomenovať veci tak, ako boli. „*Hrešili sme ako naši otcovia, konali sme bezbožne, páchali sme nepravosť...*“ (Ž 106, 6).

Vyznanie zahŕňa priznanie hriechu ako urážky Boha a prosbu o odpustenie. V Písme nachádzame príklady mužov, ktorí prednášali modlitbu pokánia. Tak milovali svoj národ, že sa vo svojej modlitbe identifikovali s ich hriechmi. Napr. Daniel a Nehemiáš boli spravodliví ľudia a nespôsobili to, že sa ocitli v babylonskom zajatí, no žali dôsledky rozhodnutí svojich otcov: „*Vyznávam hriechy izraelských synov, ktorými sa prehrešili proti tebe. Aj ja, aj dom môjho otca sme hrešili*“ (Neh 1, 7; porov. tiež Dan 9).

Nárek zahŕňa žiaľ celej osoby, vnútornú ľútosť, reakciu srdca nad otrasnou realitou hriechu. Náreky sú v skutočnosti jedna z foriem hebrejskej modlitby, ktorá vyplýva z precitania Božej svätosti: „*Oči mám zoslabnuté od slz, vnútro mám rozbúrené, pečeň sa mi na zem rozteká pre skazu dcéry môjho ľudu, že nemluvína i dojča hynú na uliciach mesta... Zo srdca volaj k Pánovi, sionská dcéra, panna; sťa potok nech ti tečú slzy vo dne i v noci; nedaj si odpočinku, nech ti neustáva zrenica! Povstaňže, kvíľže v noci začiatkom nočných bdení; vylej si srdce ako vodu pred Pánovou tvárou, k nemu si dvíhaj ruky za život svojich detí*“ (Nár 2, 11.18-19).

Zástupné pokánie

Ako môžeme robiť pokánie za hriechy, ktoré sme nevykonali? Pápež Ján Pavol II. v liste *Incarnationis mysterium*, ktorým vyhlásil Veľké jubileum roku 2000, píše:

„*Treba však uznať, že dejiny zaznamenávajú aj nemálo prípadov, ktoré sú určitým protisvedectvom kresťanstva. Pre puto, ktoré nás v tajomnom tele spája jedných s druhými, my všetci, hoci za to nenesieme osobnú zodpovednosť, a ani nechceme nahrádzať súd Boha, ktorý jediný pozná srdcia, nesieme ťarchu omylov a previnení tých, ktorí nás predišli. Ale aj my, dievky Cirkvi, sme zhrešili a Kristovej Neveste zabránili, aby zažiarila v plnej svojej kráse. Naš hriech bol prekážkou pôsobenia Ducha Svätého v srdci mnohých ľudí. Naša slabá viera zavinila upadnutie do ľahostajnosti a vzdialila mnohých od opravdivého stretnutia s Kristom. Ako Petrov nástupca žiadam, aby Cirkev, silná svätosťou, ktorú prijíma od svojho Pána, kľakla si v tomto roku pred Bohom a prosila o odpustenie za minulé i prítomné hriechy svojich dieťok. Všetci zhrešili a nikto sa nemôže pokladať pred Bohom za spravodlivého (porov. 1 Kr 8, 46). Nech sa bez strachu opakuje: ‚Zhrešili sme‘ (Jer 3, 25), ale nech sa udržuje aj živá istota, že ‚kde sa rozmnožil hriech, tam sa ešte väčšmi rozmnožila milosť‘ (Rim 5, 20). Objatie, ktoré Boh rezervuje tomu, kto mu v pokání ide v ústrety,*

bude spravodlivou odmenou za pokorné uznanie vlastných i cudzích previnení, založené na povedomí hlbokého puta, ktoré spája medzi sebou všetky údy tajomného Kristovho tela“ (IM 11).

Vo vyznávaní hriechov je koncept identifikácie veľmi dôležitý. **Aj naša spása sa uskutočnila tak, že Ježiš (nevinný a čistý od hriechu!) sa s nami identifikoval.** Napr. Ján Krstiteľ vidí jasnú nevhodnosť krstu Ježiša, ktorý je bez hriechu: „*Ja by som sa mal tebe dať pokrstiť, a ty prichádzaš ku mne?*“ (Mt 3, 14). Ale Ježiš odpovedá: „*Nechaj to teraz! Patrí sa nám naplniť všetko, čo je spravodlivé*“ (Mt 3, 15). Naplnenie tejto identifikácie nastalo na Kalvárii, keď Ježiš naplnil Božiu spravodlivosť. Ide o tzv. „solidaritu v hriechu“. Spomína ju sám Ježiš, keď varuje zákonníkov a farizejov: „*Vy už dovŕšte mieru svojich otcov! ... aby na vás padla všetka spravodlivá krv, vyliata na zemi, počnúc krvou spravodlivého Ábela až po krv Zachariáša, Barachiášovho syna, ktorého ste zabili medzi chrámom a oltárom. Veru, hovorím vám: To všetko padne na toto pokolenie*“ (Mt 23, 32.35-36).

Súkromné a spoločné pokánie

Naše odprosovanie môže mať charakter súkromnej modlitby alebo oficiálny rozmer. Navzájom sa podporujú. Súkromná iniciatíva sa odohráva v skrytosti a už na tejto úrovni sa možno identifikovať: napr. muž so všetkými mužmi, otcami či lekármi, ktorí si nevážili život; žena za všetky ženy, matky či zdravotné sestry, ktoré neprijali alebo nechránili dieťa; rodičia sa môžu identifikovať so svojimi deťmi alebo deti so svojimi rodičmi, ak niekto z nich podstúpil umelý potrat a pod. Tieto **súkromné iniciatívy (osobné modlitby, domáce modlitebné stretnutia) sú niekedy prípravou na oficiálne (verejné) iniciatívy; inokedy je to naopak: verejné odprosienie môže pohnúť človeka k osobnému, súkromnému odprosovaniu.**

Pri oficiálnych iniciatívach hlavnými nositeľmi odprosienia sú **authority** (či už na základe voľby, stavu, alebo odbornosti a pod.), ktoré reprezentujú danú oblasť či skupinu ľudí. Odprosovanie za ľud a v mene ľudu je súčasťou ich služby, do ktorej boli ustanovení. Napr. kňaz (biskup) ako zástupca Cirkvi a reprezentant všetkých duchovných, primátor (starosta) ako zástupca miestnej komunity a reprezentant verejných činiteľov, lekár ako zástupca zdravotníkov a pod.

Cieľom kajúcej trizny je pokánie a následné prijatie odpustenia a dosiahnutie uzdravenia na všetkých úrovniach (mnohé z nich si bežne ani neuvedomujeme). „...*(ak) môj ľud, ktorý sa volá mojim menom, sa skloní a bude sa modliť, bude hľadať moju tvár a odvráti sa od svojich zlých ciest, ja vypočujem z neba, odpustím ich vinu a ich zem uzdravím*“ (2 Krn 7, 14).

* * *

1. Je mi blízke uznať, vyznať a ľutovať vlastné hriechy? Dokážem to aj pred inými?
2. Uvedomujem si, resp. vnímam, ako hriechy „presahujú“ jednotlivca?
3. Spomínam si na situácie, keď som odčinoval hriech, ktorý som nespáchal?
Alebo naopak, keď sa iní podujali odčiniť môj hriech?

V. SPOLOČNE

Sme si navzájom bratia a sestry

Ježiš nevyzýva na pokánie len jednotlivcov, ale celé mestá a cirkvi. „Anjelovi cirkvi v Pergame napíše: *„Toto hovorí ten, ktorý má ostrý dvojsečný meč:... Mám však niečo proti tebe: máš tam ľudí, čo sa pridávajú učenia Bileáma, ktorý učil Baláka zväzdať synov Izraela, aby jedli mäso obetované modlám a aby smilnili. A aj ty máš takých, čo sa pridávajú učenia Nikolaitov. Kajak sa teda! Ak však nie, čoskoro k tebe prídem a budem bojovať proti nim mečom svojich úst!“*“ (Zjv 2, 12-16).

Cirkev ako dobrá matka sa má kajať za iných, aby Ježiš nemusel prísť a konať v tej veci on. Každý list cirkvám v Knihe Zjavenia sa končí slovami: „*Kto má uši, nech počúva, čo Duch hovorí cirkvám*“ (Zjv 2, 17).

Spomeňme si na kňaza Ezdráša, ktorý sa modlí v chráme za hriechy ľudu a pridáva sa k nemu s plačom a vyznaním veľká skupina ľudí: „*Môj Bože, pýrim sa a hanbím sa pozdvihnúť svoju tvár k tebe, môj Bože, lebo naše neprávosti nám vyčnievajú ponad hlavu a naše previnenie narástlo až po nebesá*“ (Ezd 9, 6). Alebo radikálne kolektívne pokánie Ninivčanov (vrátane nemluvniat a zvierat!): „*Mužovia z Ninive uverili Bohu, vyhlásili pôst a obliekli sa do vrecovín od najväčších po najmenších. Vec došla až k ninivskému kráľovi; i vstal zo svojho trónu, zhodil zo seba plášť, obliekol si vrecovinu a posadil sa do popola. A takto volal v Ninive: „Nariadenie kráľa a jeho veľmožov je toto: Ľudia a zvieratá, statok a ovce nech nič neokúsia; nech sa nepasú a vodu nech nepijú! Ľudia i zvieratá nech sa poobliekajú do vrecovín, nech hlasno volajú k Bohu a nech sa každý odvráti od svojej zlej cesty a od násilia, ktoré má v rukách. Ktovie, azda sa Boh odvráti a zmiluje sa; odvráti sa od svojho hnevu a nezahynieme*““ (Jon 3, 5-9). Je pozoruhodné, že Sodoma a Gomora boli potrestané ako celok za kolektívnu vinu. A naopak, mestá mohli byť zachránené, ak by sa našlo desať spravodlivých (porov. Gn 18, 20 a 19, 25).

Veľavravne to definuje Katechizmus Katolíckej cirkvi: „*Tak hriech robí z ľudí spoluvinníkov a spôsobuje, že medzi nimi vládne žiadostivosť, násilie a nespravodlivosť. Hriechy dávajú vznik takým sociálnym situáciám a zriadeniam, ktoré sa protivia Božej добрote. Štruktúry hriechu sú prejavom a následkom osobných hriechov. Navádzajú svoje obete, aby aj ony páchali zlo. V analogickom zmysle vytvárajú sociálny hriech*“ (KKC 1869).

„Neste si vzájomne bremená...“ (Gal 6, 2)

Ak je to tak s narastaním hriechu, potom aj pokánie má – popri podstatnom rozmere vnútorného a osobného obrátenia – svoj vonkajší a spoločenský rozmer. Prax spoločného vyznania sa vyvíjala najmä v časoch nejakého verejného nešťastia, ako napr. vojna, mor alebo hlad. Kňazi sa zhromažďovali v kajúcom rúchu medzi chrámovou predsieňou a oltárom a zvolávali ľud na pokánie, aby precítil a uznal,

že každý jednotliviec nesie určitú vinu. Komunita sa spolu stretla, aby vyznala pred Bohom svoj hriech. Tieto **spoločné vyznania nie sú v Biblii prikázané, existujú popri iných formách pokánia, ale sú chápané ako vhodný prostriedok spoločného pokánia a pokory pred Bohom.**

Ján Pavol II. si uvedomoval komunitárny charakter obnovy: „*Nová evanjelizácia čelí tejto výzve. Musí sa angažovať, aby všetci ľudia dokázali obnoviť svoje vedomie, že v Kristovi je možné dobrom zvíťaziť nad zlom... Jubileum môže poskytnúť príležitosť na to, aby jednotlivci i komunity išli týmto smerom, podporujúc autentickú ‚metanoiu‘, teda zmenu zmysľania, čo prispeje k vytvoreniu správnejších a viac ľudských štruktúr v prospech spoločného dobra*“.¹⁰

Dielo mnohých

Úspech kajúcej tryzny bude rásť nielen podľa miery našej kajúcnosti, ale aj tým, ako dokážeme zapojiť do jej prípravy a realizácie čím viacerých obyvateľov a spoločenstvá miestnej komunity. Máme na mysli predovšetkým:

- všetky kresťanské cirkvi na území mesta/obce/farnosti/zboru;
- miestnu židovskú náboženskú obec;
- predstaviteľov miestnej samosprávy;
- predstaviteľov zdravotníckych zariadení a zdravotníckych pracovníkov;
- predstaviteľov všetkých typov škôl;
- pro-life a pro-rodinné organizácie alebo bunky;
- rehoľné spoločenstvá a ich tretie rády;
- modlitbové spoločenstvá (napr. modlitby matiek, modlitby otcov, ružencové spoločenstvá...);
- mládežnícke skupiny (napr. skauti, eRKO...);
- cirkevné hnutia (napr. Svetlo-Život, Neokatechumenátne spoločenstvo, Fokoláre, Charizmatická obnova...).

Samozrejme, k príprave treba pozývať aj všetkých jednotlivcov, ktorým táto vec leží na srdci.

V konečnom dôsledku by bolo žiaduce, aby o kajúcej tryzne boli včas informovaní všetci obyvatelia mesta či obce. Možno na to využiť miestny rozhlas, inzerciu v miestnych novinách, pozvánky do poštových schránok, sociálne siete, webovú stránku obce alebo iné informačné kanály podľa miestnych možností.

* * *

1. Prečo Boh chce a prijíma zástupné pokánie?
2. Aké dobrá môžeme očakávať od spoločného pokánia, na ktoré sa pripravujeme?
3. Na čo musíme dbať, ak chceme zapojiť čím viacerých?

¹⁰ Ján Pavol II. počas generálnej audiencie 25. augusta 1999. Porov. JOHN PAUL II. *General audience*. [online]. [cit. 2019-02-08]. Dostupné na: <https://w2.vatican.va/content/john-paul-ii/en/audiences/1999/documents/hf_jp-ii_aud_25081999.html>.

VI. DOBRÁ PRÍPRAVA

Kľúčovou časťou kajúcej tryzny je to, čo jej predchádza – mesiace prípravy. Počas prípravy bude Pán formovať postoj srdca všetkých zúčastnených tak, aby akt samotnej kajúcej tryzny bol čo najautentickejší. Je to čas inšpirácií a otvárania sa pre nové podnety, lebo Duch „*veje kam chce*“ (Jn 3, 8).

Tu uvádzame **dôležité kroky prípravy kajúcej tryzny**:

- 1. Prvotný kontakt.** V predchádzajúcej kapitole sú uvedené rôzne zložky miestnej komunity. Treba ich osloviť a pozvať na pravidelné stretnutia na prípravu kajúcej tryzny. Osoží, ak spolu s oslovením ponúknete aj túto brožúru. Môže sa stať, že tento projekt bude mať vo vašej komunite viacerých „hýbateľov“, ktorí budú iniciovať pravidelné prípravné stretnutia (nevediac o sebe navzájom). Treba sa z toho tešiť a v pokoji sa zjednocovať. „*V pokore pokladajte jeden druhého za vyššieho*“ (Flp 2, 3).
- 2. Pravidelné stretnutia.** Mali by sa konať aspoň raz mesačne. Čím rôznorodejšie spoločenstvá sú zastúpené na týchto stretnutiach, tým je žiaducejšie, aby sa konali na neutrálnej pôde. Obsahom týchto stretnutí má byť:
 - Čítanie horeuvedených tematických kapitol z tejto príručky a spoločné zdieľanie na základe otázok pod textom.
 - Modlitba – môže nadväzovať na prečítanú tému a zdieľanie, modlitba za ducha pokánia, jednoty a vzájomnej úcty pri príprave tryzny; modlitba odprosujúca a zástupná za naše minulé previnenia a pod. Treba s citom a úctou rešpektovať všetkých prítomných a tomu prispôsobiť modlitbové formy. Treba rešpektovať slobodu každého a vyhýbať sa modlitovému formalizmu.
 - Plánovanie krokov smerujúcich k realizácii kajúcej tryzny (pozri body 3 – 7).

Celé prípravné obdobie možno posilniť **pôstom**, napr.40-dňová reťaz, počas ktorej sa každý deň zapojí do pôstu iná osoba.
- 3. Osvetové podujatia.** Ich cieľom je scitlivovanie miestnej komunity. Je lepšie, ak sú na neutrálnej pôde. Môžu to byť prednášky (napr. o dôležitosti modlitby, pokánia, pôstu, odpustenia, o postabortívnom syndróme, o abortoch a pod.), besedy s pro-life a pro-rodinnými aktivistami alebo odborníkmi na bioetiku, morálnu teológiu atď., svedectvá (napr. žena po skúsenosti umelého potratu), filmy alebo dokumenty o problematike potratov (*Bella, October baby, Nemý výkrik...*).
- 4. Zhromažďovanie informácií.** Aby realizácia kajúcej tryzny bola čím autentickjšia, je osožné, ak v čase prípravy zhromaždíte dôležité dáta o dejinách vašej komunity v súvislosti s problematikou vykonávania potratov – môžu to byť informácie o dejinných udalostiach a osobnostiach, štatistiky, svedectvá pamätníkov a pod. Tak sa dosiahne, že samotná kajúcna tryzna získa konkrétnejší kontext.

- 5. Príprava obradu kajúcej tryzny.** V poslednej časti tejto príručky sa nachádza predloha obradu. Je to len pomôcka, ktorá pomenúva mnohé špecifické úlohy. Počas pravidelných stretnutí spoločne v dialógu hľadajte také usporiadanie obradu, ktoré najviac zodpovedá špecifickosti vašej situácie. Treba dbať hlavne na to, aby aktéri obradu boli vybraní spomedzi ľudí, ktorí sa zúčastňovali na prípravných stretnutiach a autenticky prežívajú ľútosť i túžbu po odprosení a uzdravení. Osobitne to platí o moderátoroch a autoritách, ktoré prednášajú odprosenie. Obrad sa má niesť v duchu dôstojnosti, pokory, jednoduchosti. Slová obviňovania, moralizovania iných alebo zľahčovania našich vín sú neprípustné. Celý obrad má byť rozvinutím vyznania: „My sme zhrešili!“
- 6. „Zhmotnenie“ pokánia.** „*Ako vynikáte vo všetkom: vo viere, v slove, v poznaní, vo všetkej horlivosti a v láske, ktorú sme vo vás vzbudili, tak vyniknite aj v tomto diele lásky. Nehovorím vám to ako rozkaz, ale horlivosťou iných skúšam pravosť aj vašej lásky*“ (2 Kor 8, 7-8). Od slov treba prejsť k činom. To platí aj o pokání. V čase prípravy proste o svetlo poznania, ako vo svojej obci/meste zhmotníte svoje „áno životu“. Jednoduchšou formou môže byť zriadenie symbolického hrobu potrateným deťom alebo pamätná tabuľa, či zasadenie symbolického stromu. Vzácnym „zhmotnením“ pokánia je vytvorenie štruktúr pomoci tehotným ženám v núdzi a viacerým rodinám alebo podpora a zviditeľnenie už jestvujúcich miestnych štruktúr. Osobitne vzácne sú diela, na ktorých participujú viaceré miestne zložky (cirkvi, samospráva, škola atď.).
- 7. Mobilizácia obyvateľstva.** Je zrejmé, že do kajúcej tryzny sa nezapoja všetci. No môžu o nej vedieť takmer všetci. Tvorivo treba využiť klasické i moderné informačné kanály. Informácie môžu byť dávkované vo viacerých fázach. Podat' informáciu, pozvať k účasti – to je malá služba z našej strany, ale môže priniesť veľké (hoci niekedy neviditeľné) ovocie na strane adresátov.
- 8. Dokumentácia podujatia.** Táto úloha sa týka samotnej kajúcej tryzny, ale treba na ňu myslieť už vopred. Foto-, audio- a videodokumentácia môže poslúžiť miestnej komunite ako spomienka a archívny materiál. Zároveň môže poslúžiť ako inšpirácia pre ďalšie mestá a obce, ktoré zatiaľ kajúcnu tryznu neuskutočnili. Budeme vám vďační, ak nás vopred informujete o realizácii tryzny vo vašom meste/obci (pokanie@pochodzazivot.sk).

Príprava kajúcej tryzny bude spojená s mnohými prekážkami. Nenechajme sa zastrašiť ani odradiť. Pamätajme, že „*náš boj nie je proti krvi a telu, ale proti kniežatstvám, mocnostiam, vládom tohto temného sveta a proti duchom zla v nebesiach*“ (Ef 6, 12).

VII. KAJÚCNA TRYZNA – OBRAD

Miesto konania

Kajúcna tryzna za nenarodené deti má charakter spoločného a verejného odprosena. Tomu treba prispôbiť aj miesto konania. Mal by to byť verejný, neutrálny, vonkajší priestor (napr. námestie, park, cintorín a pod.). V prípade nepriaznivého počasia to môže byť kultúrny dom alebo iný spoločenský priestor.

Naše pokánie nechceme skrývať, ale práve naopak, verejne vyznať. Verejne, lebo ho prednášame za mnohých. Verejne, lebo odprosujeme mnohých.

Čas konania

Termín konania kajúcnej tryzny treba prispôbiť stavu duchovnej a technickej prípravy. Náhlivosť tu nemá opodstatnenie. Pripravenosť srdca je prvoradá. V modlitbe a dialógu spoznáte, kedy dozrel čas na realizáciu kajúcnej tryzny.

Výber dňa a hodiny treba zvoliť tak, aby vyhovoval čím viacerým.

Hudobné vstupy

Sú dôležitou súčasťou obradu. Hudba a spev skrášľujú obrad, dodávajú mu slávnostný a dôstojný charakter, napomáhajú modlitbu, dotýkajú sa srdca. Výber spevov treba prispôbiť schopnostiam zboru. Zhromaždení privítajú, ak dostanú texty piesní v tlačenej podobe alebo na projekcii. Prípustná je aj inštrumentálna hudba. Podľa okolností možno použiť aj reprodukovánú hudbu (CD a pod.).

* * *

„*Blažený, komu sa odpustila nepravosť*“

Žalm 32, 1

HUDOBNÝ VSTUP

stojíme

ÚVOD

stojíme

Hlavný predsedajúci pozdraví zhromaždených týmito alebo podobnými slovami:

Predsedajúci: V mene Otca i Syna i Ducha Svätého.

Zhromaždenie: Amen.

Predsedajúci: Boh, prameň každého života, jeho vtelené Slovo Ježiš Kristus
i Duch pravdy nech je s vami všetkými.

Zhromaždenie: I s duchom tvojím.

PRIVÍTANIE

sedíme

Prítomným sa prihovorí moderátor, resp. moderátorská dvojica týmito alebo podobnými slovami:

Vážení prítomní, dovoľte nám privítať vás na *kajúcej tryzne za nenarodené deti*. Je to azda prvýkrát, čo dozrela v srdciach ľudí nášho mesta/našej obce túžba uznať, verejne vyznať a s pokorným srdcom vyjadriť ľútosť nad tragédiou umelých potratov. Počas uplynulých desaťročí táto tragédia spôsobila, že posvätné spoločenstvo rodiny sa stalo bitevným poľom s nesmiernymi stratami na oboch stranách. Zničené životy našich detí, pošliapaná dôstojnosť materstva, vyprázdnená statočnosť otcovstva. Psychické problémy, nedôvera vo vzťahoch, závislosti, rozpady manželstiev, sexuálna neviazanosť, výchovné problémy a iné... to všetko sú reálie našej spoločnosti, ktoré vyrastajú z podhubia útokov na najmenších z nás, na nenarodené deti, na naše deti.

Vaša prítomnosť ukazuje na veľkosť vášho srdca.

Možno si v srdci hovoríte, že vás sa to netýka: „Ja som sa na aborte nezúčastnil ani som naň nenavádzal, ani som ho nevykonal.“ Môže to byť pravda. Ale to ešte neznamená, že sa nás to netýka. Počas niekoľkomesačnej prípravy sme prehlbovali náš pohľad na tragédiu umelých potratov a objavovali sme nitky spoluzodpovednosti za toto nekončiacie krviprelievanie nevinných detí. Naším dnešným kajúcnym stretnutím chceme vypovedať a uznať náš podiel viny. Zároveň chceme odprosovať za hriechy proti životu, ktoré spáchali iní.

Do príprav a realizácie kajúcej tryzny za nenarodené deti v našom meste/našej obci sa zapojili (*tu je vhodné vymenovať všetky participujúce subjekty – cirkvi, spoločenstvá, zložky samosprávy,...*)...

Osobitne chceme privítať medzi nami (*tu je vhodné predstaviť významnejších predstaviteľov, hostí, rečníkov a pod.*). Ďakujeme im, že svojou prítomnosťou posilňujú vážnosť a dôležitosť nášho spoločného aktu odprosenia.

Dnes upierame zrak na Krista, ktorý povedal: „*Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili*“ (Mt 25, 40). Ježišove slová sú pre nás, osobitne kresťanov, silným podnetom na spytovanie svedomia.

Na tomto mieste nechceme ľahkovážne posudzovať. Chceme v pokore vylievať naše srdce pred Bohom – za naše vlastné hriechy a za hriechy našich otcov. Chceme, ako svätý Pavol, „*plakať s plačúcimi*“ (Rim 12, 15), vyjadriť účasť na bolesti tých, ktorých skúsenosť umelého potratu bytostne zasiahla – najmä nenarodené deti, ich rodičov a zdravotníckych pracovníkov.

Máme však veľkú nádej, ba doslova istotu u milosrdného Boha, že ak s kajúcim srdcom poprosíme o odpustenie, zľutuje sa. Kristus „*vskutku niesol naše choroby a našimi bôľmi sa on obťažil, no my sme ho pokladali za zbitého, streťaného Bohom a pokoreného. On však bol prebodnutý pre naše hriechy, strýznený pre naše neprávosti, na ňom je trest pre naše blaho a jeho ranami sme uzdravení*“ (Iz 53, 4-5).

Dnes chceme spoločne, my občania i authority nášho mesta/obce, vyjadriť ľútosť a bolesť nad stratou nevinných nenarodených detí. Chceme byť generáciou, ktorá je odvážna obzrieť sa späť aj napriek hanbe a vine, ktorá na nás dolieha, pretože vieme, že len pravda nás môže urobiť slobodnými. Chceme spoločne pred našim Bohom prosiť o odpustenie a milosť pre nás, pre naše mesto. A napokon týmto stretnutím chceme vyjadriť hlbokú túžbu, aby sa táto každodenná realita umelého potratu viac neopakovala.

KRÁTKY HUDOBNÝ VSTUP

PREDSTAVENIE DÔVODU KAJÚCNEJ TRYZNY A HISTORICKÉ FAKTY

Moderátor:

Teraz poprosím pána/pani....., aby nám súhrnne predstavil(a) tragédiu umelých potratov, ktorá nás primäla zhromaždiť sa na tomto mieste.

Uvedený lektor (napr. z radov pro-life aktivistov alebo zdravotníckych pracovníkov) prečíta vybrané časti alebo celý text kapitoly 1 a 2 v tejto brožúre. Súčasťou predstavenia môžu byť aj detailnejšie informácie, ktoré sa týkajú špecificky vášho mesta/obce.

MODLITBA

stojíme

Predsedajúci:

Modlime sa.

Bože, ty jediný máš moc dávať dych života,*
vzdávame ti vďaky, že si nás utvoril v lone matky a prosíme, -
aby sme verne spravovali celé stvorenie

a ochraňovali dôstojnosť každého ľudského života.
Skrze Krista, nášho Pána.

Zhromaždenie: Amen

ČÍTANIE Z BOŽIEHO SLOVA

Počet a usporiadanie biblických čítaní možno prispôbiť miestnym okolnostiam.

Prvé čítanie

sedíme

Čítanie z Knihy Genezis (4, 6-16)

Žalm

sedíme

Ž 139, 1-3.13-14.15

Responzórium: Chválim Ťa, Pane, že som vznikol tak zázračne.

Druhé čítanie

sedíme

Čítanie z Listu apoštola Pavla Rimanom (5, 18-21)

Verš pred evanjelium

Aleluja. Nové prikázanie vám dávam, hovorí Pán: aby ste sa navzájom milovali, ako som ja miloval vás. Aleluja. (Jn 13, 34)

Evanjelium

stojíme

Čítanie zo svätého Evanjelia podľa Matúša (25, 31-46)

Iné vhodné biblické texty: 2 Krn 7, 13-14; Ezd 9, 5-6; Nár 2, 11.18-19; Neh 1; Neh 9; Mich 7, 18-19; Dan 3, 26-35; Dan 9; Iz 26, 16-21; Ž 24; Ž 25; Ž 32; Hebr 12, 7-15; Hebr 12, 18-24; Mk 9, 1-15; Mt 6, 9-15; Mt 18, 19-22

POKÁNIE AUTORÍT

sedíme

Moderátor uvedie jednotlivých rečníkov, ktorí sa prihovoria slovami osobného i zástupného pokánia týmito alebo podobnými slovami:

Nemôžeme len tak zahľadiť všetky ohavnosti minulých a novodobých dejín, akoby sa nestali. Žiaľ, často ich nevieme ani napraviť či nahradiť spôsobené škody. Ale môžeme a chceme ich s úprimným a kajúcim srdcom vyznať i oľutovať. Preto teraz chcem poprosiť prítomné autority, aby v mene našej generácie i v mene našich otcov vypovedali potrebné slová pokánia a ľútosti.

Príhovorov môže byť viacero (napr. predstaviteľ jednej alebo viacerých cirkví, predstaviteľ mesta/obce, predstaviteľ nemocnice alebo zdravotníkov a iní). **Treba starostlivo dbať, aby príhovory mali kajúcny a odprosujúci ráz.**

Je vhodné, aby jeden z príhovorov mal ďakovný ráz (môže ho predniesť napr. človek, ktorý bol ohrozený potratom). Tento ďakovný príhovor môže byť adresovaný rodičom, ktorí ochotne prijali deti; lekárom, ktorí si uplatnili výhradu vo svedomí; aktivistom, ktorí poskytujú pomoc tehotným ženám; atď.

SPOLOČNÉ ODPROSENIE

stojíme

Predsedaajúci:

Bratia a sestry, dnešným slávením nekonáme nič výnimočné ani záslužné. Skôr naplňame to, čo sme dosiaľ zanedbávali. Ako jednotlivci i ako spoločnosť sme dlžníkmi našim najmenším bratom a sestrám, ktorí neviditeľne rastú pod srdcom svojej matky. Naše odprosena adresujeme Bohu i ľuďom, voči ktorým sme sa previnili my alebo naši predkovia. Volajme spoločne: Odpusť nám, Bože.

Vopred určení lektori (napr. zástupcovia participujúcich subjektov) prichádzajú jednotlivo k mikrofónu a prednesú odprosena. Táto časť môže byť spojená s obradom svetla. Po prečítaní odprosena môže lektor zažať svoju malú sviecu od veľkej sviece v strede obradného priestoru. Lektori so zažatými sviecami sa môžu postaviť vedľa seba čelom k zhromaždeniu alebo môžu umiestniť svoju sviecu na vopred určené, dôstojné miesto. Počas tohto obradu môže na pozadí znieť stíšená hudba.

Lektor: Bože, vyznávame ti našu necitlivosť k matkám v pozhnanom stave a našu ľahostajnosť voči moderným praktikám kultúry smrti.

Zhromaždenie: Odpusť nám, Bože.

Lektor: Bože, vyznávame, že naše srdcia sú zaťažené materializmom a často nie sme schopní tešiť sa z tvojho veľkého daru, ktorým je každé počaté dieťa.

Lektor: Bože, odprosujeme ťa za seba samých i za všetkých mužov, ktorí pre ľahostajnosť a sebeckosť neboli pre ženu oporou v tehotenstve.

Lektor: Odpusť, Bože, nám i všetkým lekárom a zdravotníkom, ktorí sa spreneverili svojmu poslaniu chrániť a liečiť každého človeka.

Lektor: Odpusť, Bože, nám i všetkým politikom, ktorí zo zisťovacích dôvodov, zo strachu alebo ľahostajnosti odoprelí nenarodeným právnu ochranu.

Lektor: Odpusť, Bože, nám i všetkým voličom, ktorí nedbali na programový profil politických kandidátov.

Lektor: Odpusť, Bože, nám i všetkým mediálnym pracovníkom, ktorí vnášali do verejnej mienky hodnoty sebeckosti, neviazanosti, bezbožnosti a neúcty.

Lektor: Odpusť, Bože, nám i všetkým kňazom, ktorí zanedbali hlásanie pravdy

o hodnote ľudského života, o zlách potratu, antikoncepcie a umelého oplodnenia.

Lektor: Odpusť, Bože, nám i farským komunitám, ktoré zostali nevnímové voči ženám a rodinám v núdzi.

Lektor: Odpusť, Bože, nám i všetkým dospelým, ktorí boli deťom na pohoršenie a vystavovali ich neviazanej sexualite a pornografii.

Lektor: Odpusť, Bože, nám i všetkým príbuzným, kolegom a známym, ktorí znevažovali alebo vysmievali ženy pre ich tehotenstvo.

Lektor: Odpusť, Bože, nám i všetkým členom Cirkvi osobnú pasivitu, mlčanie, nevnímovosť alebo nechotu zapojiť sa do diel ochrany života.

Lektor: Odpusť, Bože, nám i všetkým členom Cirkvi hriechy nevery, rozvodu, potratu, sexuálnej neviazanosti, ktoré sú na pohoršenie spoločnosti.

Lektor: Odpusť, Bože, nám i všetkým manželom nedodržanie sľubu, že budeme prijímať deti ako Boží dar.

Lektor: Odpusť, Bože, nám i všetkým príbuzným, kolegom a známym, ktorí znevažovali alebo vysmievali ženy pre ich tehotenstvo.

Predsedajúci:

Verejne vyznávame každú nenávisť, povýšenecký postoj, žartovanie, výsmech, všetky myšlienky, slová alebo skutky, ktoré boli namierené proti nenarodeným deťom, tehotným ženám a samotnému zázraku počatia.

Odprosujeme nenarodené a potratené deti. Ich plná ľudská dôstojnosť bola zastretá silou, ktorej sa nedokázali ubrániť. Dnes ich chceme nanovo zveriť Stvoriteľovi všetkého živého a vyhlasujeme, že uznávame ich hodnotu ako dar. Sú plnohodnotnými ľudskými bytosťami, ktoré majú rovnakú základnú a nemerateľnú hodnotu. Keďže pri počatí Bohom stvorená duša človeka žije naveky, chceme, aby žila aj v našom srdci a myslí. Odprosujeme vás, nenarodené deti.

Odprosujeme ženy – darkyne života. Materstvo, ktoré je slávou, krásou a vrcholným prejavom ženskej lásky, bolo vinou mnohých zoškľivené a ponížené na úroveň karikatúry. Dar nového života bol v očiach mnohých dievčat a žien vykreslený ako strašiak a nepriateľ, ktorého sa treba zbaviť. Dôvera, s akou sa srdce ženy obracia k mužovi, bola tak často mužmi zneužitá alebo nenaplnená. Dar ženskej krásy bol a je tak často chápaný len ako predmet na použitie a vlastné obohatenie.

Odprosujeme vás, ženy – darkyne života.

Bože, buď milostivý nám všetkým, súčasníkom i našim otcom, ktorí priamo, nepriamo, vedome, nevedome, akýmkoľvek spôsobom podporovali kultúru smrti alebo zanedbali budovanie kultúry života, najmä vo svojom najbližšom okolí. Zmiluj sa, Bože, nad nami. Amen.

Moderátor pozve prítomných k spoločnej modlitbe Žalmu 51 týmito alebo podobnými slovami:

Vážení prítomní, spojme sa teraz v kajúcej modlitbe Žalmu 51.

Slová žalmu je dobré mať dopredu vytlačené na lístkoch a rozdať zúčastneným pred kajúcnou trznou, poprípade ich premietiť projektorom. Je vhodné, aby predsedajúci prednášal slová žalmu do mikrofónu – kvôli zjednoteniu sa v modlitbe.

**Zmiluj sa, Bože, nado mnou pre svoje milosrdenstvo *
a pre svoje veľké zľutovanie znič moju nepravosť./
Úplne zmy zo mňa moju vinu * a očisť ma od hriechu./
Vedomý som si svojej nepravosti * a svoj hriech mám stále pred sebou./
Proti tebe, proti tebe samému som sa prehrešil *
a urobil som, čo je v твоjich očiach zlé./
aby si sa ukázal spravodlivý vo svojom výroku* a nestranný vo svojom súde./
Naozaj som sa v nepravosti narodil * a hriešneho ma počala moja mať./
Ty naozaj máš záľubu v srdci úprimnom * a v samote mi múdrosť zjavuješ./
Pokrop ma yzopom a zasa budem čistý; * umy ma a budem belší ako sneh./
Daj, aby som počul radosť a veselosť, * a zaplesajú kosti, ktoré si rozdrvil./
Odvráť svoju tvár od mojich hriechov * a zotri všetky moje viny./
Bože, stvor vo mne srdce čisté * a v mojom vnútri obnov ducha pevného./
Neodvrhuj ma spreď svojej tváre * a neodnímaj mi svojho ducha svätého./
Navráť mi radosť z tvojej spásy * a posilni ma duchom veľkej ochoty./
Poučím blúdiacich o твоjich cestách * a hriešnici sa k tebe obrátia./
Bože, Boh mojej spásy, zbav ma škvrny krvipreliatia *
a môj jazyk zajasá nad tvojou spravodlivosťou./
Pane, otvor moje pery * a moje ústa budú ohlasovať tvoju slávu./
Veď ty nemáš záľubu v obete, * ani žertvu neprijmeš odo mňa./
Obetou Bohu milou je duch skrúšený; *
Bože, ty nepohrdaš srdcom skrúšeným a poníženým./
Buď dobrotivý, Pane, a milosrdný voči Sionu, * vybuduj múry Jeruzalema./
Potom prijmeš náležité obety, obetné dary a žertvy; *
potom položia na tvoj oltár obetné zvieratá./**

Po modlitbe žalmu môže nasledovať chvíľka ticha, ktorú uvedie moderátor takto alebo podobne:

Teraz prosím všetkých prítomných o chvíľku rozjímavého ticha.

POĎAKOVANIE

sedíme

Moderátor poďakuje prítomným za účasť a všetkým participujúcim zločkám za podporu a prípravu podujatia.

PREDSTAVENIE „ZHMOTNENÉHO“ POKÁNIA

Ak je to vhodné a možné, práve v tento deň a v spojitosti s obradom kajúcej tryzny možno uviesť „zhmotnené“ pokánie. Napr. môže byť odhalený a požehnaný symbolický hrob alebo pamätná tabuľa, môže byť zasadený strom, možno ohlásiť vznik farského alebo ekumenického centra života a pod.

POŽEHNANIE

stojíme

I. forma

Predsedajúci:

(jeden alebo viacerí spoločne)

Nech ťa žehná Pán a nech ťa ochraňuje!

Nech Pán rozžiari svoju tvár nad tebou a nech ti je milostivý!

Nech Pán obráti svoju tvár k tebe a nech ti daruje pokoj!

II. forma

Predsedajúci: Pán s vami.

Zhromaždenie: I s duchom tvojím.

Predsedajúci: Nech vás Boh zahrnie svojim požehnaním, aby ste boli pred ním vždy čistí a svätí; nech vás štedro obdarí pokladmi svojej dobroty a poučuje slovom pravdy; nech vás povzbudzuje radostnou zvesťou spásy a posilňuje vo vás bratskú lásku. Skrze Krista, nášho Pána.

Zhromaždenie: Amen.

Predsedajúci: Nech vás žehná všemohúci Boh Otec i Syn i Duch Svätý.

Zhromaždenie: Amen.

Predsedajúci: Id'te v mene Božom.

Zhromaždenie: Bohu vďaka.

HUDOBNÝ VSTUP

PRAMENE

- Katechizmus Katolíckej cirkvi*. Trnava : SSV, 1998. 650 s. ISBN 987-8545-25-2.
- Sväté písmo Starého a Nového zákona*. Trnava : SSV, 2002. 2624 s. ISBN 878-2584-25-6.
- DRUHÝ Vatikánsky koncil: *Gaudium et spes*. In Dokumenty II. vatikánskeho koncilu. Trnava : SSV, 2008. 205-302 s. ISBN 978-80-7162-738-8.
- JÁN PAVOL II.: *Evangelium vitae*. Trnava : SSV, 1995. 195 s. ISBN 80-7162-097-1.
- JÁN PAVOL II.: *Incarnationis mysterium*. [online]. [cit. 2019-02-05]. Dostupné na: <<https://www.kbs.sk/obsah/sekcia/h/dokumenty-a-vyhlasenia/p/dokumenty-papezov/c/incarnationis-mysterium>>.

SKRATKY

a pod.	a podobne
atď.	a tak ďalej
čl.	článok
Dan	Kniha proroka Daniela
Ef	List Efezanom
Ezd	Kniha proroka Ezdráša
Ex	Kniha Exodus
Flp	List Filipanom
Gal	List Galat'anom
Gn	Kniha Genezis
GS	Gaudium et spes
Hebr	List Hebrejom
IM	Incarnationis mysterium
Iz	Kniha proroka Izaiáša
Jer	Kniha proroka Jeremiáša
Jn	Evanjelium podľa Jána
Jon	Kniha Jonáš
Kaz	Kniha Kazateľ
KKC	Katechizmus Katolíckej cirkvi
Lk	Evanjelium podľa Lukáša
Mích	Kniha proroka Micheáša
Mk	Evanjelium podľa Marka
Mt	Evanjelium podľa Matúša
napr.	napríklad
Nár	Kniha Náreký
Neh	Kniha proroka Nehemiáša
porov.	porovnaj
pred Kr.	pred Kristom

Rim	List Rimanom
resp.	respektíve
t. j.	to jest
tzv.	takzvaný
WHO	World Health Organization
Zjv	Kniha Zjavenia apoštola Jána
Ž	žalm
1 Kr	Prvá kniha kráľov
2 Kor	Druhý list Korint'anom
2 Krn	Druhá kniha kroník

